

נצחוננו של הבן החכם

הבנים שאינם חכמים – רבים הם בכמותם; שלושה הם כנגד האחד, החכם. שלושה שליליים נגד האחד, החיובי. משמע: החכמה איננה דווקא ברוב.

לא בזאת חכמתו של החכם שאין הוא שואל שאלות, שמתיימר הוא לדעת ולהבין את הכול. כי שלילי הוא גם מי שאיננו יודע לשאול. אך שאלתו של החכם איננה שאלת רשע – מתגרה, לגלגנית, 'להכעיסית'. גם אין היא שאלת תם סתמית. זוהי חכמתו של החכם – שיודע הוא מה לשאול. שואל הוא למהותם של דברים מהותיים: "מה העדות והחוקים והמשפטים אשר ציווה ה' אֱלֹהֵינו".

עדות מהי?

עדות היא סיפור העובדות ההיסטוריות העומדות כעדים ומעידות בגופן, בעובדתיותן בלבד: עובדת יציאת מצריים, עובדת כיבושה של הארץ, עובדת עמידתנו מעטים מול רבים ועצומים, עובדת קיומנו, עובדת רמתנו וכישרוננו. עובדת שובנו ללשון, לארץ, לממלכתיות. זוהי עדות, וכל רשעי עולם וכל כופרי העולם וכל קטיגורים שבעולם נאלמים דום מול לשון עדות זו שאין להזימה, אין להכחישה.

ומכאן השאלה לחוקים.

מה הם החוקים שעל פיהם יש לדון את העובדות האלה? וכבר ישבו על מדוכה זו חוקרים, פילוסופים והיסטוריונים, התחכמו לעם הזה להבינו או לאבדו – ... ובכל זאת שולטת בהיסטוריה שלנו חוקיות, חוקיות שאין אף בכוחם של רשעים מישראל – אלה הפסבדו-חכמים, המתחכמים – להשתחרר ממנה, לומר: לכם ולא לו. ...

"בחוזק יד הוציאנו". בחוזק יד – לא רק נגד רצון מצרים, גם נגד רצון הבנים הרשעים, התמימים ומטומטמים שאצלנו. נגד רצונם ובעל כורחם של אלה המלגלגים בכלל על חוקי ההיסטוריה שלנו, נגד אלה שאינם מבינים דבר במתרחש עמם ועמנו, מתבלבלים ושואלים "מה זאת, מה זאת?", ונגד אלה שדרגת תודעתם איננה מגיעה אף לדעת שאין הם יודעים ואינם מבינים.

ורק החכם יודע שכאן שולטים החוקים החלים על העובדות ההיסטוריות שלנו, ועל פיהם דנים ושופטים אותנו, את קיומנו ואת דרכנו.

והמשפטים מה הם? – שואל החכם.

"אשר ציווה ה'".

חיים על פי צו עליון, היסטוריה על פי צו עליון.

והחכם הוא אשר יודע זאת, מקבל זאת באהבה וברצון – וצועד באהבה וברצון מ"עבדים היינו" ועד "פדויים לציון ברינה" ככל משפטו וחוקתו של הסדר.

*

עומד הבן האחד מול השלושה – מול הרשע, מול התום ומול הטמטום – ונאבק עִמָם על קבלת העדות, החוקים והמשפטים האלה, על הבנתם וקבלתם מרצון. כי יקר מאוד הוא מחיר קבלתם מאונס...

והמאבק אינו קל, כי יש אשר נוצרת קואליציה של שלושת הבנים השליליים, קואליציה של רשעות, תום וטמטום.

וקואליציה של שלושת אלה מביאה את העם תמיד עד לסף האבדון. הרשע משתלט בערמומיותו על התם והטמטום – הוא כמובן המסוכן ביותר, על כן הוא עומד בראש קבוצת השלושה, ואין לו תקנה אלא "הקקה את שָׁנְיוֹ".

ולזה התם – שאיננו מבין את כל עניינה של הגאולה, סדְרִיָה וחוקִיָה – יש לומר: "בחוזק יד הוציָאנוּ". הדגש במשפט זה שִׁפְהַגְדָה הוא ברור מאוד: 'חוזק יד' כלפי חוץ וכלפי פנים כאחד.

ולאחר שתוקהינה שָׁנְיוֹ של הרשע ויִוָרֵד מגדלותו ושלטונו – כבר לא תהיה קשה המערכה עם התם ועם זה שאיננו יודע לשאול.

וינצח הוא, האחד, הבן החכם השואל לחוקים, מסדר אותם ועושה על פיהם. עתיד הוא וחייב הוא לנצח.

~~~~~

הערת סיום:

פורסם ב'סולם', ניסן תשי"ד. כאן הובא המאמר בדילוגין.